

PROGRAM NAUCZANIA PRZEDMIOTU ZASADY MUZYKI Z ELEMENTAMI EDYCJI NUT

1. OPIS PROGRAMU:

1. Szkoła: Poznańska Ogólnokształcąca szkoła Muzyczna II st. im .M.Karłowicza
2. Etap edukacyjny: klasa I
3. Autorzy programu: mgr Monika Kusz
mgr Karolina Rogala mgr Maciej Gieczys
4. Program opracowany zgodnie z podstawą programową – Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 lipca 2014 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych (Dz. U. z 2014, poz. 1039).

2. CELE EDUKACYJNE:

1. usystematyzowanie wiedzy z zakresu teorii muzyki poznanej przez ucznia z pierwszym etapie kształcenia (szkoła muzyczna I st.)
2. zapoznanie uczniów z nowymi zagadnieniami z zakresu teorii muzyki,
3. wykształcenie umiejętności praktycznego zastosowania poznanej wiedzy teoretycznej,
4. wykształcenie umiejętności posługiwania się poprawną terminologią muzyczną,

5. zapoznanie się z komputerową edycją nut.

3. TREŚCI NAUCZANIA:

1. Cechy materiału dźwiękowego i elementy notacji muzycznej.

2. Skale:

a) systemu dur-moll;

b) modalne; c) pozostałe;

3. Metroritmika.

4. Interwały i akordy.

5. Komputerowa edycja nut.

6. Agogika, dynamika, artykulacja.

7. Podstawowe elementy muzyki.

4. MATERIAŁ NAUCZANIA:

- **Dźwięk i jego cechy:** -powstawanie dźwięku -szereg alikwotów dźwięku -cechy dźwięku
- **Podstawowe elementy notacji muzycznej:** -pięciolinia, oktawa, nazwy dźwięków, kłamry -klucze muzyczne : wiolinowy, basowy, altowy -nazwy oktav i przenośnik oktavowy
- **Rytm muzyczny:**
 - definicja rytmu muzycznego
 - wartości rytmiczne nut i pauz
 - przedłużanie wartości rytmicznych

-regularny i nieregularny podział wartości rytmicznych

- **Metrum muzyczne:**

- pojęcie metrum muzycznego i taktu

- podział taktów (proste, złożone, dwójkowe, trójkowe) -grupowanie wartości rytmicznych w taktach prostych i złożonych -takty złożone regularnie

- grupowanie wartości rytmicznych w taktach złożonych regularnie

- **Inne zjawiska rytmiczno-metryczne:** -synkopa i jej rodzaje

- zmiana metrum

- przedtakt

- **System temperowany:**

- półton, cały ton

- interwał, rozmiar i jego rodzaje (prosty, złożony, melodyczny, harmoniczny) -konsonans i dysonans

- **Gama dur i moll w odmianach:** -gama dur

- odmiany gamy moll (naturalna, harmoniczna, dorycka, melodyczna)

- dysonanse oraz ich rozwiązania w gamach dur i moll

- **Budowa gam krzyżykowych i bemolowych:** -ogólne zasady budowy gam

- gamy krzyżykowe, pisownia krzyżyków -gamy bemolowe, pisownia bemoli

- koło kwintowe, pokrewieństwo tonacji, tonalność

- **Akordy:**

- trójdźwięki - ich rodzaje i przewroty (w tym trójdźwięki triady) - czterodźwięk septymowy z przewrotami (w tym dominanta septymowa z rozwiązaniami)

- **Inne skale poza systemem dur-moll:** -skale pentatoniczne
 - skale średniowieczne
 - skala góralska
 - skala całotonowa
 - skala chromatyczna
- **Edycja nut w działaniach praktycznych:**
 - tworzenie partytury w podstawowym zakresie
 - zapis wysokości i długości trwania dźwięków
 - zapis oznaczeń artykulacyjnych, dynamicznych, frazowych i agogicznych -przygotowanie partytury do wydruku i zmiana formatu pliku
- **Podstawowe elementach dzieła muzycznego:** -melodia
 - rytm
 - harmonia
 - agogika
 - dynamika
 - artykulacja
 - kolorystyka
 - obcojęzyczne oznaczenia muzyczne

5. PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW:

- uczeń potrafi zdefiniować podstawowe pojęcia dotyczące dźwięku, zna cechy dźwięku i alikwoty C,
- zna zasady pisowni muzycznej (pięciolinia, nazwy dźwięków, grupy i nazwy kluczy, nazwy oktaw i inne), potrafi czytać i zapisywać dźwięki w kluczach,
- zna sposoby zapisywania i przedłużania wartości rytmicznych,
- potrafi definiować podstawowe pojęcia metryczno-rytmiczne, (metrum, takt), potrafi określać podział wartości rytmicznych (dwójkowy i trójkowy), zna wszystkie rodzaje taktów, potrafi

grupować wartości rytmiczne w taktach prostych i złożonych, potrafi przekształcać takty,

- zna pojęcie synkopy, przedtaktu,
- potrafi definiować pojęcia: skala, gama, tonacja,
- potrafi budować skale systemu dur-moll w odmianach,
- potrafi definiować i budować skale pentatoniczne, średniowieczne, skalę całotonową, chromatyczną oraz góralską,
- posiada umiejętność budowania trójdźwięków (w tym trójdźwięków triady) z przewrotami, czterodźwięku septymowego (w tym dominanty septymowej) z przewrotami oraz ich rozwiązywania,
- potrafi budować interwały do dwóch oktaw,
- posiada umiejętność definiowania i rozumienia podstawowych elementów muzyki: zna oznaczenia interpretacyjne, obcojęzyczne określenia muzyczne, zna podstawowe pojęcia z zakresu agogiki i dynamiki, zna podstawowe rodzaje artykulacji muzycznej, zna pojęcie frazowania, potrafi określać i definiować podstawowe rodzaje ozdobników, zna skróty pisowni muzycznej,
- potrafi stworzyć i wydrukować kompletną partyturę.

6. KOMENTARZ DO REALIZACJI PROGRAMU

NAUCZANIA:

Materiał nauczania, który zawarty został w niniejszym programie, konfrontowany będzie w praktyce ze zróżnicowanym poziomem przygotowania uczniów klasy I szkoły muzycznej II stopnia z zakresu teorii muzyki. Obok uczniów z ukończoną szkołą muzyczną

I stopnia są i tacy uczniowie, dla których jest to pierwsza możliwość kontaktu z przedmiotami teoretycznymi. Z tej przyczyny ów program obejmuje wszystkie wiadomości elementarne, które dla uczniów pierwszy raz stykających się z tymi zagadnieniami umożliwią naukę od podstaw, natomiast uczniom zaawansowanym pozwolą usystematyzować wiadomości zdobyte w szkole I stopnia. Z powodu niewielkiej ilości godzin przewidzianych na realizację przedmiotu Zasady Muzyki w programie zamieszczono dodatkowo tylko te zagadnienia, które stanowią niezbędne przygotowanie do nauki przedmiotu Harmonia, którego realizacja rozpoczyna się po ukończeniu tego kursu. Zatem zrealizowanie materiału nauczania, który zawarty został w tym programie, pozwoli uczniowi nie tylko na bezproblemowe poruszanie się w świecie „języka muzycznego”, ale jednocześnie umożliwi natychmiastowe wchłonięcie zagadnień z zakresu harmonii i form muzycznych bez zbędnych barier teoretycznych.

Przedstawiony w programie porządek realizacji materiału nie musi obowiązywać w procesie nauczania. Mimo że stanowi on logiczny ciąg rozwoju poszczególnych zagadnień (poczynając od samego zagadnienia powstawania dźwięku – czyli jego akustycznego aspektu), nauczyciel dobierać może kolejność tematów zależnie od konieczności wcześniejszego opracowania tych zagadnień, które są niezbędne będą dla prawidłowego przebiegu kształcenia słuchu. Korelacja pomiędzy tymi przedmiotami (tak jak i zależność w łatwości przyswojenia sobie zagadnień z kolejnych przedmiotów - harmonii i form muzycznych, która opisana została wcześniej) nie budzi żadnych wątpliwości – problematyka

zasad muzyki stanowi teoretyczną podstawę do podjęcia większości zagadnień z zakresu kształcenia słuchu, podczas gdy proces kształcenia słuchu stwarza możliwość praktycznego opanowania zagadnień z dziedziny zasad muzyki. Nauczyciel powinien poświęcić najwięcej uwagi opanowaniu przez ucznia skal systemu dur-moll, interwałów i zagadnień metro-rytmicznych. Należy pamiętać, aby prócz sięgania po kolejne zagadnienia systematycznie, wracać do zagadnień przedstawianych w klasie poprzedniej. Dzięki temu uczeń zyska możliwość dokładnego utrwalenia poznanego materiału.

Prócz wcześniej omawianej korelacji z przedmiotem Kształcenie Słuchu nie można nie wspomnieć o innej oczywistej i istotnej dla ucznia korelacji – z przedmiotem głównym. W nauczaniu zasad muzyki należy się odwoływać do praktycznego zastosowania poznanych wiadomości, których niezliczone przykłady uczeń może znaleźć w realizowanym na instrumencie programie. Będzie to najlepsza ilustracja omawianej problematyki teoretycznej. Podobne zastosowanie mogą stanowić również przykłady muzyczne poznawane przez ucznia na zajęciach literatury muzycznej. Korelacja tych wszystkich przedmiotów muzycznych stanowi dodatkowe rozwinięcie tego programu, dostosowanego do indywidualnych potrzeb oraz możliwości uczniów, dla których jest przeznaczony.

7. LITERATURA PRZEDMIOTU:

- F. Wesołowski -Zasady muzyki - podręcznik dla średnich szkół muzycznych - K. Lasocki -Podstawowe wiadomości z nauki o muzyce

8. KRYTERIA OCENIANIA:

W ocenianiu ucznia brane są pod uwagę: stopień opanowania materiału programowego, samodzielność wypowiedzi, umiejętność posługiwania się terminologią muzyczną oraz połączenia wiedzy teoretycznej z praktyką muzyczną.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- wykazuje wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania, będące efektem jego samodzielnej pracy i indywidualnych zainteresowań
- w sposób wyróżniający wykonuje zadania dodatkowe
- wypowiada się samodzielnie i swobodnie posługuje się terminologią muzyczną
- w sposób wyróżniający wskazuje i analizuje poznane zjawiska w utworach muzycznych
- jest bardzo aktywny na lekcjach

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- posiada wyczerpującą wiedzę i umiejętności z materiału nauczania danej klasy -wypowiada się samodzielnie, swobodnie posługuje się terminologią muzyczną - wskazuje i analizuje poznane zjawiska w utworach muzycznych
- jest bardzo aktywny na lekcjach

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- posiada wiedzę i umiejętności z materiału nauczania danej klasy na poziomie dobrym -wypowiada się samodzielnie z niewielką pomocą nauczyciela, poprawnie posługuje się terminologią muzyczną
- z pomocą nauczyciela potrafi dokonać analizy i wskazać poznane zjawiska w utworach muzycznych
- jest aktywny na lekcjach

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści i umiejętności programowe
- wypowiada się w małym stopniu samodzielnie, nie zawsze stosuje poprawną terminologię muzyczną, ma trudności we wskazaniu i analizowaniu poznanych zjawisk w utworach muzycznych
- jest mało aktywny na lekcjach

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- częściowo opanował podstawowy materiał programowy
- wypowiada się mało samodzielnie, nie potrafi stosować poprawnej terminologii muzycznej -posiada ograniczoną umiejętność stosowania wiedzy w ćwiczeniach i zadaniach praktycznych nawet przy pomocy nauczyciela
- jest mało aktywny

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności przewidzianej programem danej klasy -nie wykorzystał szans uzupełnienia wiedzy i opanowania określonych umiejętności
- nie jest aktywny na lekcjach

8. SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA:

Ocenianie bieżące:

Uczeń może otrzymać ocenę z prac pisemnych (sprawdzanie wiedzy po przerobionych działach przez testy i sprawdziany praktyczne i teoretyczne, kartkówki), odpowiedzi ustnych, zadań domowych, ćwiczeń wykonywanych na lekcji (w tym

wykonywanie ćwiczeń w skrypcie oraz sporządzenie własnej partytury w programie do edycji nut FINALE) oraz aktywności.

- Prace pisemne:

- zapowiadane są z tygodniowym wyprzedzeniem
- obejmują materiał z danego działu lub przekrojowych zagadnień
- oceniane są według procentowego wskaźnika przeliczenia punktacji na daną ocenę:

39 - 0 % - ocena niedostateczna

42 - 40 % - ocena dopuszczająca -

46 - 43 % - ocena dopuszczająca

49 - 47 % - ocena dopuszczająca +

55 - 50 % - ocena dostateczna -

63 - 56 % - ocena dostateczna

69 - 64 % - ocena dostateczna +

74 - 70 % - ocena dobra -

79 - 75 % - ocena dobra

84 - 80 % - ocena dobra +

87 - 85 % - ocena bardzo dobra -

92 - 88 % - ocena bardzo dobra

95 - 93 % - ocena bardzo dobra +

100 - 96 % - ocena celująca

- sprawdziany są obowiązkowe - uczeń, który opuścił sprawdzian z przyczyn losowych zobowiązany jest napisać go w terminie uzgodnionym z nauczycielem (nie później niż 2 tygodnie po nieobecności)
- uczeń ma prawo do poprawy sprawdzianu (w ciągu 2 tygodni od otrzymania oceny)
- Ćwiczenia w programie FINALE:
 - na stopień wpływa stopień ingerencji nauczyciela
 - ocenę może podwyższyć ilość detali w wykonywanej partyturze w programie do edycji nut FINALE
- Zadania domowe:
 - są obowiązkowe, ich brak skutkuje otrzymywaniem oceny niedostatecznej
 - uczeń ma obowiązek wykonywać poprawy zadań domowych według zaleceń nauczyciela
- Aktywność:
 - W ocenianiu ma wpływ zainteresowanie przedmiotem, czynny udział w zajęciach praktycznych, posiadanie materiałów dydaktycznych, przygotowanie do lekcji

Ustalanie oceny semestralnej i końcoworocznej - ocena wynika z ocen bieżących oraz aktywności na lekcjach